Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект!

З А К О Н

за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване

(загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

(В сила от 01.01.2000 г., обн. ДВ. бр.110 от 17 Декември 1999г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2000г., изм. ДВ. бр.64 от 4 Август 2000г., изм. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001г., доп. ДВ. бр.35 от 10 Април 2001г., изм. ДВ. бр.41 от 24 Април 2001г., изм. ДВ. бр.1 от 4 Януари 2002г., изм. ДВ. бр.10 от 29 Януари 2002г., изм. ДВ. бр.45 от 30 Април 2002г., изм. ДВ. бр.74 от 30 Юли 2002г., доп. ДВ. бр.112 от 29 Ноември 2002г., изм. ДВ. бр.119 от 27 Декември 2002г., изм. ДВ. бр.120 от 29 Декември 2002г., изм. ДВ. бр.8 от 28 Януари 2003г., доп. ДВ. бр.42 от 9 Май 2003г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Юли 2003г., доп. ДВ. бр.95 от 28 Октомври 2003г., изм. ДВ. бр.112 от 23 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.114 от 30 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2004г., изм. ДВ. бр.21 от 16 Март 2004г., доп. ДВ. бр.38 от 11 Май 2004г., изм. ДВ. бр.52 от 18 Юни 2004г., изм. ДВ. бр.53 от 22 Юни 2004г., изм. ДВ. бр.69 от 6 Август 2004г., изм. ДВ. бр.70 от 10 Август 2004г., изм. ДВ. бр.112 от 23 Декември 2004г., изм. ДВ. бр.115 от 30 Декември 2004г., изм. ДВ. бр.38 от 3 Май 2005г., изм. ДВ. бр.39 от 10 Май 2005г., изм. ДВ. бр.76 от 20 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.102 от 20 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.103 от 23 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.104 от 27 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.17 от 24 Февруари 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.34 от 25 Април 2006г., изм. ДВ. бр.56 от 11 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.57 от 14 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.59 от 21 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.68 от 22 Август 2006г., попр. ДВ. бр.76 от 15 Септември 2006г., изм. ДВ. бр.82 от 10 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.95 от 24 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.41 от 22 Май 2007г., изм. ДВ. бр.52 от 29 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.77 от 25 Септември 2007г., изм. ДВ. бр.97 от 23 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.100 от 30 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.113 от 28 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.33 от 28 Март 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.89 от 14 Октомври 2008г., изм. ДВ. бр.102 от 28 Ноември 2008г., изм. ДВ. бр.109 от 23 Декември 2008г., изм. ДВ. бр.23 от 27 Март 2009г., изм. ДВ. бр.25 от 3 Април 2009г., изм. ДВ. бр.35 от 12 Май 2009г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.95 от 1 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.99 от 15 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.16 от 26 Февруари 2010г.

§ 1. В чл. 6 се правят следните изменения и допълнения:

1. в ал.2 изразът „или неначислените” се заличава.

2. създава се нова алинея 15 със следния текст:

„(15) Всички осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване на лицата по чл. 4 ал. 1 точки 2, 3 и 4, в т.ч. държавните служители, съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията, съдебните служители, членовете на Висшия съдебен съвет, инспекторите в инспектората към Висши я съдебен съвет, военнослужещите

по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители по Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, държавните служители по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност", както и лицата по чл. 69, ал. 5, са за сметка на държавния бюджет."

§ 2. В чл. 7 ал. 3 изразът „или не са начислени" се заличава.

ВНОСИТЕЛИ: Яне Янев
и група народни представители

МОТИВИ

към проекта за Закон за изменение и допълнение
на Кодекса за социално осигуряване

Настоящият проект визира две групи изменения в Кодекса.

Първата се отнася до **осигуряването на съдружниците/собствениците, които сами управляват дружеството си**.

Действащите към момента редакции на чл. 6 ал. 2 и чл. 7 ал. 3 са настъпили в резултат на изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г. С тези изменения се промени дотогавашният начин за определяне на осигурителния доход и ред за внасяне на осигурителните вноски – чрез въвеждане на изразите, съответно „**неначислените**" и „**не са начислени**". Това доведе до тълкуване от страна на данъчните власти, че съдружниците/собствениците, които сами управляват дружеството си, са длъжни да внасят осигурителни вноски върху минималния осигурителен доход по основни икономически дейности, дори и когато не получават възнаграждение за тази дейност, т. е. когато упражняват дейността на управител безвъзмездно. Така съдружниците/собствениците, които сами управляват дружеството си, според данъчните власти извършват трудова дейност по управление и контрол и съгл. чл. 4 ал.1 т.7 от КСО се осигуряват като изпълнители върху минимален осигурителен доход по основни икономически дейности, дори ако договор за управление и контрол формално не е сключен. Ако в същото време съдружниците/собствениците извършват трудова дейност и по занятие на дружеството си, те са длъжни да се осигуряват и по чл. 4 ал.3 на КСО като самоосигуряващи се лица.

По този начин се реализира своего рода двойно осигурително облагане на бизнесмените – и като самоосигуряващи се лица, и по договор за управление и контрол, дори ако такъв не е сключен и те самите упражняват управленска дейност фактически без възнаграждение.

Така съдружниците/собствениците на едно търговско дружество, ако са регистрирани и като негови управители, са длъжни да се осигуряват на две основания:

първо, по договор за управление и контрол – върху не по-малко от минималния осигурителен доход по основни икономически дейности, който е в размер между 700-920 лв, в зависимост от конкретната икономическа дейност, а осигурителните вноски са 29%, т.е. ще внасят между 203-266,80 лв.

второ, като самоосигуряващо се лице – върху не по-малко от минималния осигурителен доход за самоосигуряващи се лица, който за 2010 г. е 420 лв., а осигурителните вноски са 24%, когато вноските за ДОО са само за фонд „Пенсия" и 27,5%, когато вноските за ДОО включват фонд „Пенсия" и фонд „Общо заболяване и майчинство", т.е. ще внасят между 100,80-115,50 лв.

ИЛИ ОБЩО за двете основания, осигурителните вноски достигнат до 382,30 лв., т. е. почти четирикратно се увеличава осигурителната тежест в сравнение с предходната финансова година. Това е разход, който реално е изцяло за сметка на съдружниците/собствениците, макар и част от него формално да се внася от името на търговското дружество.

С така посочените изменения в КСО, а именно въвеждането на изразите „**неначислените**” и „**не са начислени**”**,** съответно в чл. 6 ал. 2 и чл. 7 ал. 3, осигурителната тежест се стоварва с най-голяма сила върху малкия бизнес, където съдружниците/собствениците сами управляват дружеството си, дори и без насрещно възнаграждение, и едновременно с това извършват и дейностите по занятие на дружеството.

Тази промяна води и до създаване възможност за увеличение на разходите на търговските дружества, респективно до намаление на финансовия резултат и данък печалба, защото разходите по договорите за управление и контрол се признават за разход на фирмата, а разходите за осигуровки като самоосигуряващи се лица – не, тъй като са за сметка на самоосигуряващия се.

С предлаганите **в настоящия проект** изменения на КСО се цели премахването на тази явна несправедливост и неколкократното скрито увеличаване на осигурителната тежест, която може да доведе до фалит на хиляди малки търговски предприятия и възстановяване на досегашната практика, а именно:

Така съдружниците/собствениците на търговски дружества, които сами упражняват дейността по тяхното управление без възнаграждение, ще се осигуряват по чл.4 ал.3 на КСО като самоосигуряващи се лица. А възможността да се осигуряват и като изпълнители по договори за управление и контрол ще остане алтернативна за тези, които желаят и могат да си я позволят. Респ. отпада задължението за внасяне на осигурителни вноски по дейности за управление и контрол, дори когато възнаграждения за това не са начислявани, а съответните собственици/съдружници не получават възнаграждение за това. Така собствениците/съдружниците, които са и управители на дружеството, ще имат единствено задължение да подадат в съответната ТД на НАП по месторегистрация *Декларация за регистрация на самоосигуряващо се лице*, с която да декларират, че ще се осигуряват за собствена сметка чрез Булстата на фирмата си. Така ежемесечно ще внасят авансови осигурителни вноски върху минималния осигурителен праг за самоосигуряващи се лица, без това да е обвързано с възнаграждение. Съответно, ако им се начисляват възнаграждения, те да ги декларират в годишната си данъчна декларация за физически лица, като доход от извършване на дейности с личен труд и да се прави годишно изравнение на дължимите осигурителни вноски по стария ред и то само в посока увеличение.

Второто предлагано от нас изменение на Кодекса касае **осигуряването на държавните служители, на магистратите и на някои категории работещи в системата на съдебната власт, въоръжените сили, МВР, ДАНС, Гражданска защита и др.**

Според досегашната практика осигурителните вноски за държавно обществено осигуряване на тези категории лица са за сметка на държавата и те не плащат никаква част от задължителното осигуряване от собствената си заплата. Правното основание са Законът за държавния служител, чл. 30 т.4 и чл. 38 (относно държавните служители) и Правилникът за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и неговата администрация (относно членовете на Висшия съдебен съвет, съдиите, прокурорите, следователите, съдебните служители, държавните съдебни изпълнители и съдиите по вписванията). Тази норма обаче не е достатъчно прецизно формулирана по отношение на

държавните служители (в ЗДСл) и е постановена от подзаконов акт по отношение на работещите в съдебната система (ПДДВССНА). Тя не е изрично залегнала в Кодекса за социално осигуряване, което може да служи като основа за противоречиви тълкувания, а понякога и за спекулации.

В по-голяма или по-малка степен подобно е и положението с военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители по Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, държавните служители по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност, както и лицата по чл. 69, ал. 5 от КСО.

Тази практика и нейната нормативна база имат своите съдържателни основания. Става дума за категории лица, които работят пряко за държавата и имат особено висока социална отговорност, редица от тях изпълняват служебните си задължения в рискова среда, а често и с пряка опасност за живота. Държавата им дължи този бонус, вкл. и като своего рода компенсация за редица ограничения, които им се постановяват или практически налагат във връзка със спецификата на професионалната им работа. Така е в почти всички европейски страни. Не е без значение и фактът, че отчисляването на част от осигуровките от възнагражденията, превеждане в счетоводствата, оттам на осигурителните институции и пр., е една излишна бюрократична процедура, фактически е прехвърляне на средства от единия държавен джоб в другия.

Необходима е ясна и категорична законова гаранция за това право на тези лица. Липсата на такава гаранция дава възможност то да бъде отнето, с всичките възможни социални последствия, вкл. и пораждане на напрежения в структурата на властите. И още, при положение, че досега държавата е плащала целите осигуровки, то възлагането на част от тях на работещите е увеличаване на държавните приходи (според някои данни от порядъка на 200 млн. лева) и всъщност има характер не на социално осигуряване, а на неявно данъчно облагане – нещо, което не е много чисто от морална и е твърде спорно от юридическа гледна точка.

Вносителите предлагаме изричен текст (нова ал. 15 в чл. 6 на Кодекса), който да постанови, че целите осигурителни вноски на тези лица се поемат от държавата.

ВНОСИТЕЛИ: Яне Янев
и група народни представители